

RTU studiju kurss "Indivīda devianta uzvedība"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA1595
Nosaukums	Indivīda devianta uzvedība
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Rita Orska - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sniedz zināšanas par deviantas uzvedības veidošanās faktoriem, deviāciju funkcijām sabiedrībā, dažādu deviācijas veidu īpatnībām, sociālās ietekmēšanas veidiem, juridisko regulējumu, resocializācijas un readaptācijas programmu veidošanas pamatnosacījumiem.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir veidot izpratni par deviāciju kā sociālu parādību, deviantas uzvedības veidiem, sociālās kontroles stratēģijām, attīstīt prasmes resocializācijas programmu izstrādei. Studiju kursa uzdevumi: - attīstīt spēju formulēt aktuālos cilvēku deviantās uzvedības problēmjautājumus, tos izskaidrot un argumentēti diskutēt par tiem; - attīstīt spēju patstāvīgi izvērtēt un izmantot savā profesionālajā darbā dažādas teorētiskās un praktiskās pieejas deviantas uzvedības problēmjautājumu risināšanā; - attīstīt spēju izstrādāt un savas kompetences ietvaros realizēt resocializācijas programmas, piesaistīt resursus to realizācijai.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. patstāvīgais darbs. Apkopot materiālus un sagatavot prezentāciju par sociālajām normām, kas laika gaitā ir mainījušās (izmaiņu ierosinātāji, izmaiņu process, gala rezultāts). 2. patstāvīgais darbs. Apkopot materiālus un sagatavot prezentāciju par jauniešu subkulturām (katrs izvēlas vienu subkulturā). 3. patstāvīgais darbs. Izveidot aprakstu ar analīzi par deviantas uzvedības gadījumu sabiedriskā vietā, novērtēt riskus, iespējamās risinājumus. 4. patstāvīgais darbs. Izstrādāt un prezentēt sociālā darba preventīvo programmu deviances izplatības mazināšanā.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Jegorovs A. (2009) Uzvedības atkarības. Rīga: RaKa. 2. Vilks A. (2001) Deviantoloģija. Rīga: Tiesu nams. Papildu / Additional: 1. Bryant C. (Ed.) (2001) Encyclopedia of Criminology and Deviant Behavior. Vol. I-IV. Brunner Routledge, Taylor and Francies Group. 2. Jirgena S. (2006) Jaunieši un adiktīvā uzvedība. Rīga: "Drukātava". 3. Kipāne A. (2015) Seksuālās vardarbības kriminoloģiskās problēmas. Promocijas darbs. RSU Pieejams - https://www.rsu.lv/sites/default/files/dissertations/Aldona_Kipane_promocijas_darbs.pdf 4. Vilks.A. (2015) Aktuālās sociāli pedagoģiskās pieejas deviantīvās uzvedības prevencē. Pieejams - https://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/download/550/324&ved=2ahUKEwjw_7iGzqNAXXJFxAIHAW8A444FBAWegQIFRAB&usq=AOvVaw3SAzXpMSTT_EEVr1CWgDsJ 5. Kopsavilkums (2013). Bērnu noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzības pret noziedzīgu nodarījumu pamatnostādņu 2013. - 2019. gadam kopsavilkums. Pieejams - www.mk.gov.lv/doc/2005/leMkops_100113.51.docx 6. Labklājības ministrija (2012). Rezultāti no pašvaldību sociālo dienestu aptaujas par problēmām, šķēršļiem un nepieciešamām izmaiņām realizētajā sociālās palīdzības sistēmā (2012). Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības departaments sadarbībā ar Baltijas psiholoģijas un menedžmenta augstskolu 2012. gada februāris-aprīlis. Pieejams - http://www.lm.gov.lv/upload/sociala_aizsardziba/sociala_palidziba_pakalpojumi/nod_inf_san_2012_6.pdf 7. Litvins,G.(2012). Sociāli atbildīga valsts un sabiedrība. Jurista vārds, Nr. 43 8. Charles W. Wright, Richard E. Hilbert (2020) On the Sociology of Deviant Behavior. https://www.betterworldbooks.com/product/detail/on-the-sociology-of-deviant-behavior-9781581073508 9. Goode Erich (2016) Deviant behavior. New York, Routledge. DOI https://doi.org/10.4324/9781315643632
Nepieciešamās priekšzināšanas	Socioloģija, psiholoģija.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Izpratne par uzvedību dažādu psiholoģijas un socioloģijas zinātņu virzienu skatījumā. Sociālās iemācīšanās teorija.	4	0	2	0

Deviāciju būtība, funkcijas. Deviantoloģijas jēdziens. Sociālās normas. To nozīme cilvēka dzīvē. Sociālo normu veidošanās un pastāvēšanas nosacījumi. Cilvēka uzvedība, sociālās normas pasākās, teikās, leģendās.	4	14	2	18
Deviāciju teorijas. Pašnāvību deviantoloģiskās problēmas.	4	0	2	0
Deviāciju diagnosticēšana un prognozēšana.	4	0	2	0
Uzvedības veidi, kuri var būt atzīti par sociāli novirzītiem. Rīcība ārkārtas situācijās. Jauniešu subkultūras.	4	14	2	18
Organizētā noziedzība. Personības ceļš uz noziegumu.	4	12	2	16
Tieslietu un iekšlietu rīcībpolitika Juridiskie risinājumi deviantas uzvedības ierobežošanā. Sociālās ietekmēšanas veidi. Sociālā kontrole.	4	0	2	0
Sociālā darbinieka iespējas deviantas uzvedības jautājumu risināšanu, ielu sociālā darba kontekstā.	4	12	2	16
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: - Spēj raksturot uzvedības skaidrojumus dažādu psiholoģijas un socioloģijas teoriju un zinātnisko virzienu kontekstā, tostarp sociālās iemācīšanās teorijas galvenās atziņas. - Spēj izskaidrot deviācijas, deviantas uzvedības un deviantoloģijas jēdzienus, sociālo normu būtību, funkcijas un nozīmi sabiedrībā. - Spēj raksturot sociālo normu veidošanās un pastāvēšanas nosacījumus, kā arī to atspoguļojumu kultūras mantojumā (pasākās, teikās un leģendās). - Pārzina būtiskākās deviācijas teorijas un izskaidro pašnāvību kā sociālu un deviantoloģisku problēmu. - Spēj raksturot deviantas uzvedības diagnosticēšanas un prognozēšanas pieejas, sociāli novirzītas uzvedības veidus, jauniešu subkultūras un organizētās noziedzības izpausmes. - Izprot tieslietu un iekšlietu sistēmas rīcībpolitiku, juridiskos risinājumus deviantas uzvedības ierobežošanā un sociālās kontroles mehānismus.	Vērtēšanas metodes: - Formatīvā vērtēšana - dalība seminārā, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. - Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (eksāmena darbs: Izstrādāt un prezentēt sociālā darba preventīvo programmu deviances izplatības mazināšanā). Vērtēšanas kritēriji: - kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; - praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; - spēja analizēt un interpretēt informāciju; - prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; - argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; - patstāvīgā darba kvalitāte; - akadēmiskā godīguma principu ievērošana; - darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; - aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.
Prasmes: - Prot analizēt indivīda uzvedību, izmantojot psiholoģijas, socioloģijas un deviantoloģijas teorētiskās pieejas. - Prot identificēt sociālo normu pārkāpumus un izvērtēt to iespējamās cēloņus un sekas indivīda un sabiedrības līmenī. - Prot izmantot teorētiskās zināšanas deviantas uzvedības gadījumu analīzē un risinājumu izstrādē. - Prot atpazīt dažādas sociāli novirzītas uzvedības formas, izvērtēt riskus un rīcības iespējas, tostarp ārkārtas situācijās. - Prot analizēt organizētās noziedzības un noziedzīgas uzvedības veidošanās faktorus, izvērtējot sociālās vides ietekmi. - Prot pielietot sociālās ietekmēšanas un sociālās kontroles principus profesionālu lēmumu pieņemšanā. - Prot izstrādāt pamatotus priekšlikumus sociālā darba intervencēm personām ar deviantas uzvedības izpausmēm.	Vērtēšanas metodes: - Formatīvā vērtēšana - dalība seminārā, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. - Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (eksāmena darbs: Izstrādāt un prezentēt sociālā darba preventīvo programmu deviances izplatības mazināšanā). Vērtēšanas kritēriji: - kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; - praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; - spēja analizēt un interpretēt informāciju; - prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; - argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; - patstāvīgā darba kvalitāte; - akadēmiskā godīguma principu ievērošana; - darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; - aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.

Kompetence: 1. Spēj kritiski izvērtēt deviantas uzvedības cēloņus, izpausmes un sekas, integrējot psiholoģiskās, socioloģiskās un juridiskās zināšanas. 2. Spēj patstāvīgi analizēt un risināt profesionālās situācijas, kas saistītas ar sociāli novirzītu uzvedību dažādās sociālajās grupās. 3. Spēj darboties atbildīgi un ētiski deviantas uzvedības prevencijas un mazināšanas procesā, ievērojot cilvēktiesību un sociālā darba principus. 4. Spēj sadarboties ar dažādu jomu speciālistiem deviantas uzvedības problēmu identificēšanā un risināšanā. 5. Spēj izvērtēt sociālā darbinieka profesionālās darbības iespējas un ierobežojumus darbā ar klientiem, kuriem raksturīga devianta uzvedība, īpaši kopienas un ielu sociālā darba vidē.	Vērtēšanas metodes: 1. Formatīvā vērtēšana - dalība seminārā, praktiskās nodarbības un patstāvīgā darba izpilde. 2. Summatīvā vērtēšana par patstāvīgo darbu izpildi un par studiju kursa noslēguma darba izpildi (eksāmena darbs: Izstrādāt un prezentēt sociālā darba preventīvo programmu deviances izplatības mazināšanā). Vērtēšanas kritēriji: 1. kursa teorētisko zināšanu apguves līmenis; 2. praktisko uzdevumu izpildes kvalitāte; 3. spēja analizēt un interpretēt informāciju; 4. prasme pielietot teorētiskās zināšanas praksē; 5. argumentācijas kvalitāte un kritiskā domāšana; 6. patstāvīgā darba kvalitāte; 7. akadēmiskā godīguma principu ievērošana; 8. darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; 9. aktivitāte un līdzdalība studiju procesā. 6. patstāvīgā darba kvalitāte; 7. akadēmiskā godīguma principu ievērošana; 8. darba noformējuma kvalitāte un atbilstība prasībām; 9. aktivitāte un līdzdalība studiju procesā.
--	--

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Dalība semināros	15
Dalība praktiskajās nodarbībās	15
Patstāvīgo darbu izpilde	40
Eksāmena darbs: Izstrādāt un prezentēt sociālā darba preventīvo programmu deviances izplatības mazināšanā	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	